

Naar een ondernemende cultuur

Nederlandse bedrijven groeien matig. Dit wordt niet veroorzaakt door slecht functionerende kapitaalmarkten zoals ik in mijn column van vorige week schreef. Eigenlijk zijn er vier oorzaken voor de matige groei van Nederlandse bedrijven. In de eerste plaats *wil* ongeveer 90% van de Nederlandse ondernemers niet groeien. Ze zijn tevreden met een klein bedrijf waarover ze volledige zeggenschap hebben, zolang het overleeft. Op risico nemen om te groeien of rendementen op te voeren zijn ze niet uit. Bovendien vinden de meeste (informele) aandeelhouders van deze bedrijven deze continuïteitsdoelstelling prima. De (gemiddelde) houding van Nederlandse ondernemers en aandeelhouders wijkt in dit opzicht af van die van de Anglosaksische ondernemers en aandeelhouders in het MKB die rendement en groei nastreven.

Ten tweede hebben Nederlandse MKB-ondernemers problemen om goed personeel te vinden. De arbeidsmarkt is sowieso krap, maar de meeste goed opgeleide mensen hebben een heel ander beeld bij hun carrière dan het MKB. In Nederland willen afgestudeerden werken bij grote bedrijven van naam en faam, we kennen ze allemaal. Ervaring in een gerenommeerd bedrijf is van meer waarde op iemands curriculum dan (vaak veel bredere) ervaring opgedaan in een klein en onbekend bedrijf. Zo percipiëren we dat hier.

Ten derde is in Nederland het percentage hoger opgeleiden dat wil gaan ondernemen erg laag. Terwijl juist ondernemers met een hoge opleiding eerder succesvol zijn. Omdat hoger opgeleiden minder geneigd zijn om te ondernemen, zijn er minder snelgroeiende bedrijven, dus minder succesverhalen. En juist zulke succesverhalen zijn belangrijk om een cultuur te creëren waarin juist de beste mensen voor het ondernemerschap kiezen.

Ten vierde is ook de houding van Nederlandse durfkapitalisten anders dan in het Anglosaksisch gebied. Aanbieders van risicodragend kapitaal besteden slechts een klein deel van hun portefeuille aan kleinere en jongere ondernemingen. Hierdoor is het voor jonge (techno-)bedrijven met groeiambitie lastig om aan durfkapitaal te komen om te groeien.

Ogenschijnlijk zijn dit vier verschillende oorzaken van lage groei en daardoor minder innovatie, arbeidsproductiviteit en efficiency op basis van dynamiek. Maar eigenlijk, bij nadere beschouwing, is er 1 belangrijke onderliggende factor: een gebrek aan ondernemende houding en cultuur.

Immers, ondernemers zonder groeiambitie hebben een weinig ondernemende houding. Ook aandeelhouders die het streven naar groei en rendement nauwelijks stimuleren, leggen een weinig ondernemende houding aan de dag. Het feit dat goed opgeleide mensen met succespotentieel noch willen ondernemen, noch willen werken in het MKB, getuigt ook van weinig ondernemerschap. Hetzelfde geldt voor durfkapitalisten die onvoldoende investeren in jonge bedrijven. Ik chargeer enigszins, maar de teneur is duidelijk: we moeten een meer ondernemende maatschappij creëren. Deze conclusie geldt trouwens niet alleen, maar wel in sterkere mate, voor Nederland en werd ook

getrokken in het nieuwste boek van de Amerikaanse econoom David Audretsch “Towards an entrepreneurial society” (Oxford University Press).

Een cultuurverandering is niet makkelijk en een lange termijn project. Een ding is duidelijk: cultuurverandering moet plaatsvinden bij jonge mensen. Zij dragen de toekomst en zij zijn het meest veranderingsgezind. Vernieuwing moet dus beginnen in het onderwijs waar we de vaardigheden en de houding van jonge mensen kunnen ontwikkelen.

Mirjam van Praag is hoogleraar ondernemerschap en organisatie en directeur van het Amsterdam Center for Entrepreneurship (Universiteit van Amsterdam).